

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

VİCDAN ÖKSÜZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2014/18140)

Karar Tarihi: 9/1/2018

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Serdar ÖZGÜLDÜR
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Recai AKYEL
Raportör : Volkan SEVTEKİN
Başvurucu : Vicdan ÖKSÜZ
Vekili : Av. Cemal YILDIZ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, velayet hakkının kötüye kullanılması nedeniyle tapu iptali ve tescili talebiyle açılan davanın kanuna aykırı olarak reddedilmesi suretiyle miras hakkından mahrum kaldığını belirterek mülkiyet hakkının; yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 19/11/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

7. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:
8. Aralarında başvuruca da bulunduğu davacılar Menderes Asliye Hukuk Mahkemesinde 25/12/2002 tarihinde davalı kardeşleri E.Ö., Y.Ö. ve M.Ö. aleyhine açtıkları davada, muris babalarının terekesine dâhil mal varlığının satılması suretiyle elde edilen gelirle satın alındığını iddia ettikleri taşınmazların tapu kayıtlarının miras hisseleri oranında iptali ve adlarına tescilini istemişlerdir.
9. Mahkemenin 8/9/2005 tarihli kararı ile davanın reddine hükmedilmiştir.

10. Başvurucu tarafından temyiz edilen karar, Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 15/6/2006 tarihli kararı ile uyuşmazlığın çözüm yerinin aile mahkemesi olduğundan bahisle bozulmuş, bozma kararına uyan Mahkeme 28/12/2006 tarihli kararı ile davaya Menderes Aile Mahkemesince bakılmasına karar vermiştir.

11. Menderes Asliye Hukuk (Aile) Mahkemesinin E.2007/250 sayısına kaydedilen davanın yargılaması sırasında aynı konuda başvurusunun bir diğer kardeşi A.Ç. tarafından açılan başka bir davada Mahkeme 23/6/2010 tarihli kararıyla yargılamanın E.2007/250 sayılı dava üzerinden yürütülmesi yönünde birleştirme kararı vermiştir.

12. Menderes Asliye Hukuk (Aile) Mahkemesinin (Mahkeme) 23/6/2010 tarihli kararıyla murisin eşi ve tarafların anneleri olan dava dışı A.Ö.nün velayet hakkını kötüye kullanarak miras bırakan babalarının terekesine dâhil mal varlığının satışından elde edilen gelirle dava konusu iki adet taşınmazın davalılar adına satın aldığı gerekçesiyle asıl ve birleştirilen davaların kabulüne karar verilmiştir.

13. Temyiz üzerine anılan karar, Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 21/6/2012 tarihli kararı ile davanın reddine karar verilmesi gerektiğinden bahisle bozulmuştur.

"...Dava konusu taşınmazlar terekeye ait olmadığına göre, taşınmazlar üzerinde davacıların mirasçılıktan kaynaklanan aynı bir hakları bulunmamaktadır. Terekeye ait bir kısım taşınır ve taşınmaz mallar üzerindeki miras haklarının, ergin olmadıkları dönemde velayete sahip olan anneleri [A.] tarafından velayetin kullanılması kapsamında dürüstlük kuralına uygun olarak başkalarına devredilmiş olması, davacılara, annelerine karşı "aldığı karşılığı" isteme hakkı verir (TMK.md.363). Velayet hakkının kötüye kullanılması halinde ise, velayet hakkına sahip olan ana veya baba, çocuk mallarının geri verilmesinde vekil gibi sorumlu olurlar. Bu sorumluluk da "çocuk mallarıyla" sınırlıdır. Bu bakımdan, dava konusu taşınmazlar, davacıların iddia ettikleri gibi mirasbırakandan intikal eden taşınır ve taşınmaz malların satışından elde edilen para ile alınmış olsa dahi, böyle bir durum, davacılara, davalının üçüncü kişilerden iktisap ettikleri taşınmazların iptalini ve tescilini isteme hakkı vermez. Öyleyse, davanın reddine karar verilmesi gerekir. Bu husus gözetilmeden yazılı şekilde hüküm kurulması doğru bulunmamıştır."

14. Karar düzeltme talebi aynı Dairenin 5/11/2012 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

15. Bozma kararı doğrultusunda Mahkemenin 6/3/2013 tarihli kararıyla dava konusu taşınmazların terekeye ait olmadığı ve davacıların taşınmazlar üzerinde aynı bir haklarının bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

16. Temyiz üzerine Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 10/2/2014 tarihli kararı ile hüküm onanmıştır.

17. Başvurucunun karar düzeltme talebi aynı Dairenin 15/9/2014 tarihli kararıyla reddedilmiştir.

18. Ret kararı, 23/10/2014 tarihinde başvuru vekiline tebliğ edilmiş, 19/11/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunulmuştur.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

19. Mahkemenin 9/1/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

20. Başvurucu, 1972 yılında babasının vefatı sonrasında miras bırakan babasına ait taşınır ve taşınmaz malların velayeti altında bulunduğu annesi tarafından satılarak elde edilen gelirle dava konusu edilen taşınmazların davalı kardeşleri adına satın alınması nedeniyle açtığı tapu iptali ve tescili davasının kanuna aykırı olarak reddedilmesi suretiyle miras hakkından mahrum kaldığını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

21. Bir anayasal hak ihlali iddiasının Anayasa Mahkemesinin konu bakımından yetkisi dâhilinde olabilmesi için başvuru tarafından dayanılan hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerden olması ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Sözleşme) ve buna Türkiye'nin taraf olduğu ek protokoller kapsamında yer alması ayrıca başvuru sahibinin ihlal iddiasına temel alınan hakkın kapsamına giren korunmaya değer bir menfaatinin bulunması gerekir (*Ahmet Sağlam*, B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 31).

22. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle öncelikle başvuru sahibinin Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (*Cemile Ünlü*, B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26).

23. Belirli durumlarda bir "ekonomik değer" veya icrası mümkün bir "alacak" iddiasını elde etmeye yönelik "meşru bir beklenti", Anayasa'nın ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir. Meşru beklenti, makul bir şekilde ortaya konmuş icra edilebilir bir iddianın doğurduğu, ulusal mevzuatta belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma şansının yüksek olduğunu gösteren yerleşik ve istikrarlı bir yargı içtihadına dayanan yeterli somutluğa sahip nitelikteki bir beklentidir. Temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece ulusal hukukta mülkiyet hakkı kapsamında savunulabilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir (*Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi*, B. No: 2012/636, 15/4/2014, § 37).

24. Mahkeme dava konusu taşınmazların terekeye ait olmadığı ve başvuru sahibinin taşınmazlar üzerinde mirasçılıktan kaynaklanan aynı bir hakkının bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca dava konusu taşınmazların iddia edildiği gibi miras bırakandan intikal eden taşınır ve taşınmaz malların satışından elde edilen para ile alınmış olsa dahi başvuru sahibinin, davalıların üçüncü kişilerden iktisap ettikleri taşınmazların tapu kaydının iptali ve tescilini isteme hakkının bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

25. Somut olayda mülkiyet hakkının varlığı davanın sonucuna bağlı olup miras hakkına dayanarak açtığı davanın reddi nedeniyle Mahkeme önünde talebinin haklılığını ispat edemeyen ve belirli bir kanun hükmüne ya da istikrarlı bir içtihada dayanmayan başvuru sahibinin, Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamına giren bir ekonomik değeri veya en azından böyle bir değeri elde etme yönünde meşru beklentisi bulunmadığı anlaşılmaktadır.

26. Açıklanan nedenlerle başvuru sahibinin bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

27. Başvuru sahibinin, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

28. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeni de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

29. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılamanın süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak davanın ikame edildiği tarih; sürenin sona erdiği tarih olarak -çoğu zaman icra aşamasını da kapsayacak şekilde- yargılamanın sona erdiği, yargılanması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede

yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (*Güher Ergun ve diğerleri*, B. No: 2012/13, 2/7/2013, §§ 50, 52).

30. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılama süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurusunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (*Güher Ergun ve diğerleri*, §§ 41-45).

31. Anılan ilkeler ve Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar dikkate alındığında somut olayda yaklaşık 11 yıl 9 aylık yargılama süresinin makul olmadığı sonucuna varmak gerekir.

32. Açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

33. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurusunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...”

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

34. Başvurucu, 100.000 TL maddi ve 10.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

35. Başvurusunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

36. Makul sürede yargılanma hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlalin tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında taleple bağlı kalınarak başvurucuya net 10.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

37. Anayasa Mahkemesinin maddi tazminata hükmedebilmesi için başvurusunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Başvurusunun bu konuda herhangi bir belge sunmamış olması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

38. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harç ve 1.980 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.186,10 TL yargılama giderinin başvurusuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

Başvuru Numarası : 2014/18140

Karar Tarihi : 9/1/2018

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 10.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 206,10 TL harç ve 1.980 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 2.186,10 TL yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvurunun Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Menderes 1. Asliye Hukuk (Aile) Mahkemesine (E.2012/738, K.2013/137) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 9/1/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Recai AKYEL